

421
מא.

פרוטוקול מס' 13
מיטיבת ועדת העבודה
סיוט כ"ב אדר תשי"ב - 19.3.52
בטעה 09,00

היו"ר ע. גוברין
י. הראל
א. סוסטאק
א. סטופ
א. תבורי
ג. סברסקי
ה. ברגר
ס. בז'רנו

מ ש ת פ י ם :

ד"ר לוחין
צ. בר-ניב
י. קנב

מ ר י מ נ י ם :

א. חוק סירות מלואים (תגמולים)
ב. המסך הדיון על חוק הביטוח הלאומי

ס ד ר - ה י ו ם :

פותח את הישיבה.
קבלתי סכתב מסטרו העבודה וחרף הוא לפסלפכ:

היו"ר ע. גוברין:

לכבוד
יו"ר ועדת העבודה
הכנסת השניה.

סעיף 29 לחוק סירות מלואים (תגמולים)
תשי"ב-1952, קובע כי תוקפו של החוק הוא סיוט ו' בניסן תשי"ב (1 באפריל 1952) און שתאריך מאוחר יותר שייקבע על ידי שרת העבודה, באסור ועדת העבודה של הכנסת, בהודעה שתפורסם ברטומות.

מיד לאחר שהחוק נתקבל בכנסת החל מסרו העבודה בפעולות הדרוטות לסם הכנת הכלים לבצוע החוק.

בתקלצו בקסיים בהכנת הכלים הדרוטים

לבצוע החוק ובעקר בהסגת חדרים וציוד מסרדי. עתה השגנו באופן תלוי
את החדרים הדרושים למסרדי א"ק"רן השוואה"א, אך חדרים אלה יהיו מוכנסים
לשימוש או ייסטרו לידינו לא לפני ה-1 באוקטובר 1952.

לאור הנ"ל מתבקשת גזת ועדת העבודה לתת
את אטורה & לכך, שטרם העבודה תקבע את היום ה-1 באוקטובר 1952 כתאריך
תחולת תוקפו של החוק.

בכבוד רב
צ. ברנזון
המנהל הכללי

(-)

ד"ר לותן:

החוק נתקבל בפברואר 1952 ומיד ניגסנו
לשאלת החדרים. למנגנון הדרוש לביצוע
החוק תלוי באופן הגביה של התשלומים מהמעבידים. כדי לעשות את הענין
פשוט יותר, נצטו בדברים עם אמחלקת מס הכנסה והצענו, שאותו מדור שגובה
את הניכויים מסכר העובדים למס הכנסה יגבה גם את האחוז וחצי על סנת
להפחית את מספר העובדים הדרושים לביצוע חוק זה. מתוך הבחה זו יהיו
דרושים לביצוע חוק זה כ-70 עובדים בלבד. אבל גם מחלקת מס הכנסה זקוקה
לתוספת חדרים על סנת שתוכל לבצע גם את הגבייה הזאת. במאמצים גדולים
מאד השגנו בירוסלים בית בן 29 חדרים, ומחר מתקבל החלטה סופית על כך
בועדת הדיור המרכזית. גם בתל-אביב נשיג את מספר החדרים הדרוש על ידי
הקמת צריפים, אבל כל זה סותנה בהסגת חטרי בנין. הכנת החדרים תימשך
לפחות 5-6 חודשים.

קשיים לא פחות גדולים קיימים לגבי

השגת מנגנון אנו רוצים, שהעובדה תיעשה בצורה שתשביע את רצון הקהל.
גם ביחס למיכון, היום השגת מכונות כתיבה אחת, זהו מפעל. עם כל חשיבות
הענין לא נוכל להתחיל בעבודה לפני ה-1 באוקטובר. קבלנו דרישה
נמרצת ממסדר הבטחון לעשות זאת ככל האפשר מוקדם יותר, כי כל עוד החוק
אינו בתוקפו איש מילואים עולה להם פי שניים מאשר אילו חוק זה היה
בתוקפו.

הינ"ר ע. בונדין:

אין לי ספק שמסדר העבודה עושה מאמצים
כדי להשיג את החדרים. אבל אינני יכול
להסכים ל-1 באוקטובר. אני מציע שלא נחליט על כך עכשיו, אלא נזמין את
מסדר הבטחון ונערוך בירור רציני יחד עם נציגיו. נציע למסדר הבטחון
לתת 70 עובדים באופן זמני. אם השאלת היא בהסגת מכונות כתיבה, מסדר
הבטחון יתן מכונות כתיבה. אני מציע שלישיבה הנאה נזמין את הגורמים
הצבאיים ונגיד להם שיטבו יחד אתנו כדי לסכם עשה.

ברצוני לשאול מדוע אי אפשר למסור
הודעה באמצעות העתונות או הרדיו לכל המעבידים בארץ, שהחוק נכנס
לתוקפו ועליהם להכניס את התשלומים לבנקים.

א. סטופ:

אני מתקומם בלבי נגד הצעה זו מטתי בחיבות:
פרדסלית ומעשית גם יחד. אינני יכול להבין
כיצד מסדר רציני בא לפני כמה חודשים ואמר לנו כי הענין דחוף והוא מבקש

ועדת העבודה
29.3.1952

מא/אש

הכל על מנת שהחוק יתקבל בהקדם, ועכסיו לרגלי סידור טכני מסדר זה מציע לדחות את מועד כניסת חוק זה לתוקפו. אין זה נראה לי, ואינני רוצה להוסיף לכל מה שאמר היו"ר, כי בסובן זה אמר את מה שחשבתי.

היו"ר ע. גונברין:

אני מציע שלא נחליט היום. אתם, נציגי מסדר העבודה, תודיעו שהוועדה לא איטרה בקשה זו של מנהל מסדר העבודה. אינני יכול לקבל בטום פנים ואופן את התאריך 1 לאוקטובר. בזמנו אמרתם, כי באפריל לא יוכל להכנס חוק זה לתוקפו, על כן חשבתי שהוא יכנס לתוקפו במחצית יוני.

ש. בז'רנו:

ראשית כל ברצוני להעיר, שבחוק כתוב "הראסון לאפריל" ואם אינך מסנה זאת, הרי החוק נכנס לתוקפו בתאריך זה.

לעצם הענין אני מתאר לי שאפשר למצוא פתרון לבעיה של ששה חדשים על ידי כך שבדקים אם האדמיניסטרציה סמתכוונים להקים אינה גדולה מדי, ועל ידי כך אפשר להקל. סתם לקבוע תאריך יותר מוקדם ובאופן טכני אי אפשר לבצעו, זה נקרא להקים מסדר שבו תשרור אנדרלמוסיה לשנים רבות, וזה יכול להתנקם אחר כך במסך זמן רב. מתוך נסיון נראה לי שאנשים אלה רוצים באדמיניסטרציה יותר מדי מסובכת. על כן חושבני כי כדאי לברר נקודה זאת, מהי העבודה שאתם רוצים לעשות, האם אתם מתכוונים לנהל כרטיסיה של כל אדם?

ד"ר לותן:

ברור לנו, שכדי לגבות אחוז וחצי מהמעבידים בכדי לשלם לעתודאים, עלינו לפססם את האדמיניסטרציה מכל הסיבות ולכן הגענו להסכם שאושר על ידי שר האוצר, שהגבייה תיעשה על ידי מחלקת מס ההכנסה. על ידי כך הסכנו למעלה מ-100 עובדים וטרחה כפולה של המעבידים. כדי לחסוך עבודה עסינו דבר כזה שהכרטיסיה של מס ההכנסה תהיה כפולה, ושם יצויין החודש, הסכום ומספר העובדים שעבורם העביר המעביד את התשלום לקרן ההשוואה. אחר כך המעביד יגיש כל חודש את הסכומים שהוציא לעובדיו שנקראו לעתודות, וידרוש את החזרת הסכום הזה מאת הקרן. על זה ידביק קבלה כפולה של מס ההכנסה. ובצורה כזאת אנו חוסכים בדיקה אם המעביד שילם ואם התשלומים הם בסדר. לא ננהל כרטיס של כל מעביד, אלא רק כרטיס של אותם מעבידים שמעסיקים עתודאים. לזה אנו צריכים סגנון של 70 איש. כדי לעשות את הענין פשוט אנו רוצים שיהיה מסדר אחד מרכזי ששלם ושלושה מסרדי מגע בערים שיתנו הסברה למעבידים ולעתודאים, אבל לא יעסקו בתשלומים גם על ידי כך נחסוך באנשים.

היו"ר י. גונברין:

אני בעד זה שנודיע למסדר העבודה שנחזור לדון בענין זה בשבוע הבא, ועד אז הם חייבים להמציא לנו הצעה אחרת. אם המסדר יודיע לנו שהוא זקוק לעזרת הצבא, אני בעד זה שנזמין את נציגי הצבא.

ההצעה נתקבלה.

א. שוטסק:

אינני יודע מה היא הפרוצדורה בענין זה, אבל קיימת בעיה של תשלום תוספת מס יתר על חטרות ישיכון הותיקים. כל החברות שעוסקות בשיכון כזה קיבלו עכסיו הודעה שעליהן לשלם עשרות אלפי לירות מס יתר על השיכונים. דבר זה הוא בלתי אפשרי. אני שואל: כיצד אפשר להעלות את הבעיה הזאת? אני חושב שעלינו להזמין את חברות השיכון או לפנות למסדר המסחר והתעשייה, כי הענין נוגע לאלפי אנשים.

ועדת העבודה
19.3.1952

טא/אט

היו"ר ע. גוברין:

ענין זה אינו נוגע לנו. לנו נוגע הסיכון כשלעצמו, אבל לא העביינים הכספיים. אינני מכיר את הענין, אבל מראה לי כי הדרך היחידה היא קודם כל פגישה עם משרד המסחר והתעשייה, ובאם החברות לא תבואנה על סיפוקן לאחר פגישה זו, אפשר להגיש טאלתא בכנסת או בפני ועדת הכספיים.

א. טוטטק:

לי נדמה שהענין בכל זאת שייך לסועדת העבודה, כי הוא נוגע לאלפי אנשים.

היו"ר ע. גוברין:

אני סבור שפניה ישירה של חברות הסיכון אל משרד המסחר והתעשייה יותר יעילה מאשר בידור אתי. יכול להיות שהמשרד יניח את דעתם.

הכנסת מסיימת את עבודתה ב-2 באפריל. זאת אומרת כי בטווח הבא תהיה לנו הישיבה האחרונה.

ב. הרמלי:

הוועדה יכולה לטבת ביום שלישי, 1 באפריל.

הוחלט לערוך ישיבה ב-1 באפריל.

היו"ר ע. גוברין:

באם תחקיית הישיבה ביום שלישי יסודעתי לשנות את סדר היום כדי שיהיה לנו דיון על המצב בתעסוקה. אברר אם משרד העבודה יהיה מוכן לתאריך זה, כי העובדה שסרת העבודה איננה יכולה להפריע להם. אני סבור שאין התנגדות לכך.

ועתה נעבור לסדר היום - המטען הדיון על חוק הביטוח הלאומי. הזמנתי את מר קנב לישיבה זו, אינני צריך להציגו בפניכם. אני מקווה שיחד אתנו יתרום את תרומתו כדי לקדם את החוק.

אתם זוכרים כי הועמדנו בפני טאלה כללית - שיטה תקציבית או שיטה מעורבת.

כדי שהחלטתנו בענין זה תהיה שקולה, אני מציע כי לא נכריע בענין זה על ידי הצבעה, כי זה אחד מאותם הדברים שטוב לסקול אותם פעמיים. אני סמח לטווע שהחלטתם לבקש סיסטמאו לנו חומר נוסף. אני מבין שהחומר יתקבל אחרי הפגרה, ב-8 במאי. אם במקרה החומר יהיה מוכן יותר מוקדם, אנקטכם להסציאו לחברי הוועדה על פי כתובותיהם.

לסודת הדיבור לטר קנב.

י. קנב:

נכון עתה הוועדה שהקדישה תשומת לב לבעיה זו שהיא אחת הבעיות היסודיות בעיה זו בעיה זו העסיקה גם את משרד העבודה וגם את ועדת התיכנון. בעיה זו היא מרכזית ומורכבת גם יחד בתיכנון הביטוח הסוציאלי וגם בניצוועו במציאות שלנו. היא מסובכת עוד יותר אם אנו לוקחים בחשבון, שאנו חיים בארץ של עליה, בארץ שבונה את מטקה, בארץ של אינפלציה. שלושה גורמים אלה מסבכים מאד את הבעיה, אבל אין זה מסחרר אותנו מלחקור את הבעיה ולהציע הצעות, וטוב עטתה הוועדה שהתחילה בזה ואף דרשה חיטובים נוספים. זה אף פעם איננו מוזיק.

מא/מט

לשיטת המיסון ישנם שני צדדים:
צד אחד, זוהי שיטת מיסון מבחינה סדעית מתימטית, והצד השני - חלוקת המעמסה בין הגורמים הבאים בחשבון, ובמקרה שלנו אלה הם המבוטחים, המעבידים והאוצר. אשתדל לדבר בריכוז סתור הנחה שאמת מכירים את הבעיה הזאת ולא ארבה בדברים, אהיה זהיר סאר בענין זה כפי שאני זהיר בענינים אחרים.

שיטת המיסון המקובלת בביטוח

הסוציאלי הן שלוש: שיטת חלוקת ההוצאות, שיטת צבירה נקיה ושיטת ביניים. שיטת חלוקת ההוצאות מקובלת יותר בסוגי ביטוח שבהם הענקות לזמנים קצרים, כמו: ביטוח מחלה, ביטוח אמהות, וגם בהם נוהגים להבטיח דררבות מסוימות לכל צרה שלא תבוא.

לעומת זה, בביטוח בני אדם, עד שנות

הסלושים היו נוהגים בביטוח סוציאלי לשמור על השליה של אבירת לביטוח מסחרי. ברצוני להגיד לכם, רבותי, שבזמן האחרון חלה התפתחות רבה במחשבה האקטואלית, של הביטוח הסוציאלי בכל העולם - וכמובן שאנו צריכים ללמוד מדברים אלה - שיטתו הגדל עצום במידה האקטואלית בין ביטוח פרטי לביטוח מסחרי וביטוח סוציאלי. שינויים במחשבה זו באו הודות לשינויים הרבים שחלו במשק זה או אחר ובמציאות הכלכלית במדינות שונות. אם אמנה את הסיבות לשינויים במחשבה זאת, תבינו זאת. הדבר הראשון והקובע הוא - שינויים במטבע ובערכו. הדבר השני - שינויים בשכר. זאת מצדין גם בורריג' בעבודותיו השונות, שבעשרות השנים האחרונות אנו עושים לפני תהליך כזה ששכר העבודה יש לו טגסה לעלות גם בלי שינוי בערך המטבע. דבר זה מעמיד את המתימטיקאים הקובעים את הפנסיה על יסוד השכר במצב קשה מאד.

הדבר השלישי הוא, שהמיסון בהדרגה

בארצות אחרות עובר מהמבוטחים והמעבידים על מטלם המסים הכללי, ואז ברור שביתר קלות אפשר לעבור לשיטת חלוקת ההוצאות ולא לשיטת הצבירה.

מה היא שיטת המיסון שבהצעה זו?

השיטה היא, הייתי קורא אותה, שיטת ביניים, לא בכל הסוגים. אנו חשבנו שטוב לקבוע שיטה כזו שתבטיח דררבות מסוימות למספר שנים ארוך, אך לסל תקופת הביטוח, וטוב לא ללמיל מעמסה כבדה בבת אחת ובקפיצות גדולות, כפי שזה יכול להיות בשיטת חלוקת ההוצאות התקציבית. אנו גם הנחנו, שהמיסון יהיה בתקופה מסתשכת, לא על ידי האוצר, כי אם על ידי המבוטחים והמעבידים, ורק בחלק לא גדול על ידי האוצר. זה גם כן מנע מאתנו לנהוג לפי השיטה התקציבית הנקיה.

כאיש העוסק בעבודת המחקר, אני

לבדוק

תמיד נוהג/אם מה שאני מציע ומייעץ הוא מוצדק, וטוב לבדוק פעמים אחדות ולחתוך פעם אחת, לפי הפתגם הרומי. אינני חושש אף פעם מלבדוק מחדש דברים כאלה. אני רוצה גם עכשיו לשאול את עצמי ולענות: היכולים אנו להתחיל בשיטת חלוקת ההוצאות נקיה?

אם אני לוקח מהחומר שהכין בסבילכם

האקטואר את הוריאציה הראשונה מהאומדן השני, שהיא יותר קרובה למציאות, אני רוצה לומר לכם, כי לפי זה דמי הביטוח יצטרכו להיות כעבור 3 שנים 0,5% מההכנסה; כעבור שבע שנים - 2%; בשנת 1965 - 3,7%; בשנת 1970 - 5,5%; בשנת 1975 - 7,2% ואחר כך - 8,4%. לפי דעתי אין זה מוצדק בביטוח סוציאלי לשנות בצורה חריפה מזאת את דמי הביטוח. יותר מצדק אם נקבע דמי ביטוח לתקופה יותר ארוכה. הגללים הצעירים והבינוניים, אם אני מקבל את השיטה התקציבית, ישלמו הרבה יותר מהגללים הקטיסיים. התכנית מציעה להתחיל כבר כעת מ-2,5%. פירוש הדבר שהגללים הקטיסיים סכעבור 15 שנה יצאו לפנסיה, גם הם יספיקו לשלם 2,5% ולא רק הגללים הבינוניים והצעירים שאחרי 10 שנים יקצרו למטלום גבוה יותר.

מא/אט

השיטה הזו מטיל מעטסה כבדה יותר על המטק שלנו בסנים הבאות, ואני חושב כי במסגרת האינטלציוני טוב יהיה לקחת את הרזרבות הללו לחיזוק המטק לעתיד לבוא. בזמננו הדברים מסולכיים; בלי כלכלה שנדאג לה לעתיד, ברור שגם הביטוח הסוציאלי לא יתפתח. ביטוח סוציאלי יכול להתפתח אם הכלכלה תהיה בריאה ומסוססת. על כן אינני רואה כל צוק אם נצבור עכשיו רזרבות ואותן נקדיש לפיתוח המטק שלנו, ודבר זה יהיה לסובת הביטוח הסוציאלי לעתיד.

לא מסקנו על דעתנו בלבד. התייעצנו עם סומחים בינלאומיים וסקלנו היטב סיטב. אני חייב להביא בפניכם את דעתם של הסומחים שהתייעצנו איתם. עוד בשנת 1947, לפני קום המדינה, השתתפתי בוועידה בינלאומית שבה השתתפו אקטוארים מפורסמים מכמה ארצות, וכבר אז נעשתה בקורת על השיטות המקובלות בביטוח ומתחלה הייתי בטוח שיעזרו לנו ללכת בשיטת הצבירה הנקיה. והנה בוכחתי לדעת, שזו הייתה גם דעת הסומחים, שהסיבה העיקרית שיכולה לגרום לנטישה מוחלטת של השיטה הזאת היא בעיית האינטלציה. אבל יחד עם זאת עדיין לא באו הסומחים האלה למסקנה מוחלטת לנטוש את השיטה הזאת.

לא
הטעם את הסומחים האלה הוא רק ענין של שיטת המיסון, כי אם גם זה, שהפנסיה המובטחת לינסיונרים ערכן ישתנה כעבור תקופה מסוימת. לבעיה זו במצאה תרופה על ידי קביעת פנסיה נאה שתהיה צמודה לאינדקס יוקר החיים, כטובן, יכולה להיות שיטה אחרת שהפנסיה תהיה קבועה והמדינה תקציב כל פעם הענקות מיוחדות לפנסיונרים, כפי שזה נעשה בצרפת. הסברתי לסומחים אלה כבר אז את מצב המטק שלנו ובעיקר את מצב הטבע. והנה חוות דעתו של יועץ אקטוארי חשוב. (קורא את חוות הדעת).

ברצוני לומר שבדיקה פריאודית הכרחית וקטורה עם השיטה הזאת. אינני אומר שאנו יכולים לקבוע כעת מספרות ל-30 השנים הבאות. בשביל זה קיימת השיטה האקטוארית שתקופה לתקופה, ולפי זה אפשר יהיה להכניס תיקונים בכנסת גם בשיטת המיסון וגם בגובה התשלום. אולם אסור לנו להתעלם מעוד סומנט חשוב. אין לנו עדיין נסיון בארץ. סדע זה דבר טוב, אבל בכל סדע וגם בסדע האקטוארי טוב נסיון. אני מעריך מאד את השנים הבאות, אולי 5 שנים, שבהן נרכוש נסיון טעמי.

אנו צריכים לדעת מה הם הסיכונים הדמוגרפיים שלנו. אנו רואים שיטבן קפיצות וסיכונים דמוגרפיים גם כיום, אם כי לא הספיעו במידה רבה על גילי הזיקנה. אני לומר גם מנסיון של מדינות אחרות. האמריקאים, למשל, קבעו 2% והיו צריכים להגיע ל-6%. זאת אומרת שתהיה לנו האפשרות לשנות את הדברים האלה. אם אנו נתקטר כבר כיום לשיטה התקציבית הנקיה, יהיה לנו יותר קשה לחזור לשיטה המעורבת. תמיד יותר קל יהיה לנטוש את המשטה המעורבת הלעבור לשיטה התקציבית.

ברצוני להסביר מה הוא הנסיון שנרכש בארצות אחרות. באמריקה, חלק גדול של הפנסיונרים לא השתמש בפנסיה. נסיון זה יהיה אצלנו במסך 5 השנים הראשונות. זאת אומרת, אחרי 5 השנים נראה כיצד תופעל השיטה שלנו. באמריקה, הודות לכך שאנשים לא השתמשו בפנסיה שלהם, הצטברו רזרבות עצומות, ורק אחרי זה, שהגדילו במידה רבה את הפנסיה אחוז הפנסיונרים התחיל לגדול במידה ניכרת.

אחרי 5 שנים נדע עוד דבר. החוק אומר, שאנשים שאינם פורשים מעבודה, אלא ממשיכים לעבוד עד גיל 70 יקבלו פנסיה גבוהה יותר. דבר זה צריך לתת תוצאה חשובה מאד. בעיית הזיקנה היא עכשיו כאובה מאד. אנו וגם הכלכלנים מעודדים את עבודת הזקנים, כי נסיונם וגם הוצאתם מחיי החברה, כי כל פנסיונר שעוזב את העבודה נתקל גם בבעיה פסיכולוגית, מראים כי מוטב להשאירם בעבודה. אולם זה תלוי במקצועות. במיכרות רצוי להחליף את האנשים. רופאים, אני בעצמי עובד מוסד רפואי ואני מעודד את הרופאים שימשיכו את עבודתם, כי זה לסובת הענין.

מח/מח

בקשר עם שיטת הסימון ישנה בעיה כאילו צדדית וזוהי תקופת האכסרה, כפי שהדבר מוגדר בחוק. ישנו קשר מסויים בין ימי הבעיות. בביטוח סוציאלי שנתדלים לקבוע תקופה מסויימת בכדי לקבוע שהות לצבירה מסויימת מפילו בשיטה המעורבת. אם נעבור לשיטה התקציבית הנקיה ברור שנצטרך לקבוע תשלומי פנסיה יותר מהירים. אינני חושב שזה מוצדק במרחק של עליה. הנה בשנה האחרונה במ ארצה אחרז גבוה של זקנים, והזנני חושב שהמסק שלנו יכול להעמיס על עצמו מעטסה זו, שאנטי. אלה יקבלו פנסיות כעבור שנתיים. אנו קבענו תקופה של שנה קצרה יותר, אבל תקופה זו צריכה להיות גם בכדי לאבור את הנסיון הדרוש.

אני תוסך בהצעה שנבדוק בעיה זו עוד מעט. זה דבר טוב, אין זה מזיק. אני מליץ על הצעת החוק שהיא השיטה המעורבת.

ב. הרמל: השאלה העיקרית היא - ואינני חושב שעל

כך יכול לתת תשובה ידידי קנב - זוהי השאלה של המצב הכלכלי כיום והמצב הכלכלי בעתיד. אני בדרך כלל בעד חסכוניות. אבל אני בעד חסכוניות, כאשר המסק מאפיר זאת. אינני בעד חסכוניות אלה, ולא בעד השימוש בחסכוניות אלה עד כמה שהם יהיו בתקופה הראשונה. מי שחושב שהמצב הכלכלי עשירי יותר טוב מאשר יהיה בעוד 10 שנים, צריך ללכת בדרך של חסכוניות. אני בדעה הפוכה, ומסוכנע שבעוד 10 שנים, מפילו בעוד 5 שנים המצב הכלכלי יהיה יותר טוב מאשר הוא עשירי, ומפני זה אינני רואה את תקופתנו לתקופה שתאיימה לחסכוניות. השאלה היא - אם כיום צריך לשלם מס של שנים וחצי לטובת הזקנים בעתיד, ובינתיים לקיים אותם הזקנים בצורה של מס או בצורה אחרת. הייתי שמח אילו יכולתי להגיד, כי המסק מרטה לנו את שני הדברים גם יחד; אנו יכולים לסאוג את הכספים להחזיק זקנים במשך 5 שנים, וחוזק טזה עוד לאבור לעתיד. אבל, רבותי, מי יכול לחשוב לדבר זה יתכן במצבנו הנוכחי? לכן אני מרחיק לכת באותו כיוון שהלך בו מר קנב ואומר: אין הזמן מאפשר לנו לבהוג בשיטה של צבירה ל-30 שנה, ומפילו ל-5 שנים.

ישנה בעיה נוספת. בשנת 1949 אולי יכולתי לחשוב של-5 שנים יש מקום. בשנת 1952 אני חושב שגם ל-3 שנים אין מקום. בכל זאת המינפליציה גדולה יותר ומהירה יותר. הסכנה היא, שבעוד 5 שנים לא יהיה לכסף אותו ערך אם נאסוף אותו במשך 5 שנים. איפה ביקח את הה יש כעבור 5 שנים? ברור איפוא שנצטרך לעבור לשיטה התקציבית.

אני שמח לכל צעד סיביא לפיתוח התעססה והחקלאות. אבל אני חושב שלא מר קנב ולא אנוכי, המעוניינים בביטוח סוציאלי, יכולים לערוב את שני הדברים האלה. אם ישנה אפשרות להוציא במשך 5 שנים 60 מיליון לירות מהמסק לטובת התעסיה והחקלאות, אני בטוח שהמשלה תעשה זאת עד הגבול האפשרי. אבל מה זה צריך לזקנים שלנו?

אני מסכים עם מר קנב ששאלת הזיקנה כן דורשת רביזיה, ורביזיה נעשית. אבל אינני מסוכנע לגמרי שהגיל מוכרח להיות 65 - 60. לא מצטער אם נגיע למסקנה כי כדאי להעלות את הגיל, אבל לא יתכן להתחיל בשימוש בכספי הביטוח כבר בשנה השניה. גם אני בדעה שטובים רבים ביטוח יכולים להיות פרודוקטיביים בגיל גבוה יותר.

גם אני בעד זהירות, אבל אין זאת לי זהירות במשך 5 שנים רק לקבל כסף ולא לתת ולא כלום, ואחר כך לתת הכל. הייתי מבין אילו היו אומרים כי בשנה השניה נותנים רק חצי, אבל איננו עושים זאת. אני שמח שמר קנב בדעה שאריך לסקול היטב בעיה זו. במסח לקבל את החישובים החדשים שנת האקסואר, ואני מבקש לדחות את ההצגעה עד כמה שאפשרי בשאלה זו.

ועדת העבודה
19.3.1952

סא/אט

רציתי להעיר שתי הערות. אחת בנוגע למה שאמר חבר הכנסת הראל, הפחד בפני האינפלציה בכל זאת אין להתעלם מכך שפה מדובר על סכומים גדולים במסך 5 שנים, - 60 - 50 מיליון לירות. אין זה אומר 60 מיליון לירות בסנה הראשונה. אבל בכל זאת אלה סכומים די ניכרים ובכך עצם הוצאת סכומים אלה מן היטוב, מן המסך, בלי שהם יסתלמו כפנסיות זהו כבר אמצעי אנטי-אינפלציוני די רציני. ברור, אי אפשר להגיד שזה יפתור את שאלת האינפלציה, אבל זה בכל זאת אמצעי אנטי-אינפלציוני.

הערה שניה גם כן לגבי התשלומים לסנים הקרובות. ברור שבענין זה צריכה להיות זהירות מכסימלית, לא רק בגלל הצורך שלא לרוקן את הקרן לסנים הנאות ולמנוע קפיצות, אלא גם מאותו טעם של סימוש אנטי-אינפלציוני בכסף זה.

ג. טברסקי:

ברצוני לסאול כמה שאלות את חבר הכנסת הראל. אם הוא יוצא מתוך הנחה שסעוד 5 שנים יהיה מצבנו הכלכלי יותר טוב, מדוע הוא חושב שאז ערך הפנסיה יהיה קטן יותר? ומדוע חבר הכנסת הראל יוצא מתוך הנחה שאם איננו כדאי?

מבלי לדעת בדיוק מה הוא ערך השפעתן הישירה של שתי השיטות הללו, תמיד עומדת לנגד עיני העובדה שקל יותר לעבור משיטה אחת לשיטה שניה, מהשיטה המעורבת לשיטה התקציבית.

חבר הכנסת הראל נגע בשאלה הקרובה ללבי וזהו ענין הזקנים כיום, כיצד לפתור את בעיית הזקנים מבלי להכנס לבעיית הביטוח?

היו"ר ע. גוברין:

השאלה הראשונה ששאלה חברת הכנסת טברסקי היא נכונה מאד ואף אני רציתי לשאול אותה. לי נראה כי השאלה העיקרית ששאל חבר הכנסת הראל היא, אם פותר כיום למסך לחסוך כסף? אני שאלתי את מר קנב מה הוא האחוז השמור במזומנים בקופות מסוג זה.

י. סגוב:

על שאלתך אני צריך לענות גם כן בשאלה: לכמה שנים אנו רוצים לא לשנות תשלום של 2,5%, אם אתה רוצה להבטיח שהתשלום יהיה יציב 20 שנה.

היו"ר - ע. גוברין:

אנו עומדים עכשיו בתקופה של דפלציה מסוימת, ואם אנו עמדנו בתקופה של אינפלציה, הרי החסכון הוא אחד הגורמים נגד האינפלציה. אני רשאי להגיע לכלל מסקנה שאם בבטוח העממי - ואני מוצא כרגע את שאלת הזקנים - על-ידי שהוא צובר כסף ומשקיעים את הכסף בתעשייה ובחקלאות, הרי הוא בעקיפין מסייע לחיזוק מעמדו של המסך ועל-ידי כך לחיזוק מעמדו של המבוטח.

לקחתי הנחה אחת של חבר הכנסת הראל, שאני סבור שבוטח זה היא חייבת להיות הגורם המרכזי - האם אפשר במצב זה להוציא 20 מיליון או 60 מיליון - הסכום אינו חשוב - מן המסך, ואין זה מעניין אותי כלל אם זה מן המעביד או מהעובד, כי זה ענין המסך בכלל. ברור, שהנחה זו של חבר הכנסת הראל מוכרחה להיותלח השפעה על ענין הביטוח. איננו חולקים על ההנחה של מר קנב, שמסך כלכלי פחות או יותר יציב ואיתן מחזק את הביטוח העממי. השאלה - אם מותר לעשות זאת, השאלה היא - אם יש איננו חולקים על הנחתו של חבר הכנסת בדגשטיין שבארץ יש עוד כסף קטן אבל אין כסף גדול. אני אומר כי ישנו כסף גדול ואגיד איפוא הוא ישנו. אני סבור כי איש כלכלה אוניקסטיבי חייב להודות בזה. כסף גדול קיים במזומנים אצל אנשים שעוסקים בשוק השחור, והשוק השחור מתנהל אך ורק במזומנים. אני סבור כי כל אותם הסוחרים העוסקים בשוק השחור יש להם

כסף מזומן, ואגיד לכם כיצד אני יודע זאת: הם אמרו לי, אותם בעלי תעשייה או יבואנים והעוסקים בסוק הסחור - ואני מדבר על עסקים גדולים - סוכרים להחזיק מזומנים, והחסכוניות שיטתם בבנקים, גם אם תבנה את סטרי-האוצר וסטרי-המקרקעים, אינם מודד נכון לכמות הכסף במזומנים הנמצאת בארץ. זוהי הנחה אחת שלי, ואצלי איננה תיאורטית אלא זה חשבון אריסטולי, אם אני מוציא מכאן סכום מסויים, ואני יודע שמהפועלים אני מוציא יותר, ומטקיע את הכסף בהשקעה פרודוקטיבית, אני מסייע בזה למסק.

אם אני מניח מה שאמרה חברת הכנסת סברסקי, ובצדק, שבעוד חמש שנים מצבנו עלול להיות יותר טוב, הרי נכונה הנחתה שלכסף זה יהיה ערך ריאלי.

ועתה ברצוני לעבור לשאלה הסליטית של חבר הכנסת הראל, שיש בה טענה רצינית ביחס לזקנים הנמצאים כיום בתוך המדינה והמדינה מפרנסת אותם אם בצורת סעד או בצורת פנסיה. אני מבין שאין חילוקי-דעות גדולים בין סר קנב וחבר הכנסת הראל, שאולי יש צורך להעלות את גיל הפנסיה. אבל אני טוען, שאם נקח את כל הזקנים ונטייל את החזקתם על הבטוח העסמי, זה יפחית את הפרודוקטיביות של היצור, ואני אומר זאת ביודעי גם את הטנסליות של התומכים בהם, הבנים והבנות. אני יודע שזה מחייב רביזיה בסעד. אני יודע שקרה אחד של מסק חקלאי פורח בסביבות ירושלים של מתיישבים חדשים אשר אומרים לסוכנות היהודית: בעזוב את המסק אם לא תקחו מאתנו את הזקנים. והמדובר הוא על הורים, והמדובר הוא על מסק פורח בן 900 דונם עץ נמוע. לכן, חבר הכנסת הראל, אם אתה אומר כי על-ידי כך אתה פותר את שאלת הזקנים, אינני מסלכן.

י. סגוב:

אני שמח מאד לביקורתו של ידידי הראל. אנו בדקנו את השאלה בשנת 1949, אבל מטרד העבודה עומד בקשרים עם המחלקה האקסוארית של מטרד העבודה הביבלאוטי ואני עומד איתם בקשרים טעם הטכני לחקר סוציאלי, בקשרים הדוקים מאד לעתים תכופות.

ברצוני להביא לדוגמא את איטליה. באיטליה ישנה אינפלציה עצומה, שם עשו צעד אחד שהטילו תשלומים נוספים על הפענידים כדי להדביק את קצב האינפלציה אבל לא שינו את שיטת החישובים. אינני מסכים לכך, שהביטוח הסוציאלי צריך להיות בנוי בלי כל קשר עם הצד הכלכלי, ולא איכפת לנו אלא רק שאלת הזקנים. מתחילת עבודתנו שמענו חוות-דעת הכלכלנים שלנו, וכלכלנים מסובדים מאד כמו היועץ הכלכלי של ראש הממשלה, כמו מחלקת המחקר של האוצר, כי כולנו היינו מעוניינים לדעת מה דעתם בקשר לכך. הם תמכו בשיטה המעורבת, כי זה לטובת הכלכלה הישראלית. אינני מתנגד לכך שנשמע את דעתם שנית.

אני אומר, כי אם נעמוד על ההשקפה פסימית שלך, הרי נדחה את הביטוח הסוציאלי לזמן יותר טוב. אם אנו מביטים על המסק שלנו בהתפתחותו בשנים הקרובות בפסימיות כזאת, אין לנו אפשרות לקיים ביטוח סוציאלי.

אל בערבב את בעיית הזקנים. כל מחוקק של ביטוח סוציאלי נתקל תמיד בבעיה זו ופותר אותה על-ידי פנסיות מעבר או פנסיות סוציאליות. אל בערבב בעיות סעד עם הביטוח הסוציאלי. אלו הן בעיות טובות. אסור לנו לסחרר את "סלבן" ומוסדות אחרים מסיפול בזקנים. יש לנו שליט מפרגנים שיש להם כבר אמצעים לביטוח, ואלה הם חברי קופות התגמולין, כך שעל התעשייה לא תהיה מצמסה נוספת.

אם צריכים לעשות חישובים, הרי צריך לעשותם גם בכיוון שנציטא אותו מציע חבר הכנסת הראל.